

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 637)

Ankara Milletvekili Oya Araslı ve 10 Milletvekilinin; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile İstanbul Milletvekili Zeynep Karahan Uslu ve 9 Milletvekilinin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/211, 2/221)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygı ile arz ederiz.

<i>Oya Araslı</i>	<i>Şevket Gürsoy</i>	<i>Sıdıka Sarıbekir</i>
Ankara	Adıyaman	İstanbul
<i>N. Gaye Erbatur</i>	<i>Bihlun Tamaylıgil</i>	<i>Güldal Okuducu</i>
Adana	İstanbul	İstanbul
<i>A. Gülsün Bilgehan</i>	<i>Özlem Çerçioğlu</i>	<i>Birgen Keleş</i>
Ankara	Aydın	İstanbul
<i>Türkân Miçooğulları</i>	<i>Canan Arıtman</i>	
İzmir	İzmir	

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranları giderek düşmektedir.

Bu durumun çeşitli nedenleri vardır. Bunların başında; geleneksel iş bölümünde üzerlerine düşen görevlerin, kadınlara, iş yaşamına katılma olanağını bırakmayı getirmektedir.

Bunları aşarak iş yaşamına katılan kadınlar ise, özellikle hamilelik ve doğum nedeniyle, işlerini sürdürmekte güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Kadınlarımızın doğanın vermiş olduğu annelik görevini sağlıklarını ve iş olanaklarını kaybetmeden sürdürebilmelerini sağlayabilmek için, bu özel dönemlerinde yeterince korunmaları gerekmektedir. Ancak yürürlükteki kanunlarımızın, memur kadınlar bakımından, bu korumayı, özellikle doğum öncesi ve sonrasında izinler bağlamında, çağdaş gelişmiş ülkelere paralel biçimde sağlayamadığı ortadadır.

4857 sayılı İş Kanunu ile getirilen düzenleme, kadın işçilerin doğum öncesi ve sonrası çalışma koşullarını çağdaştırmaya yönelmiştir.

Kadın devlet memurlarının doğum öncesi ve sonrasında izinlerinde de, İş Kanununa paralel ve çağdaş ülkelerdeki ölçütlere uygun bir düzenlemenin ortaya konulabilmesi için söz konusu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Kanun Teklifinin bu maddesiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin (a) bendi değiştirilerek, kadın memurlar için doğum öncesi ve sonrası aylıklı izin süresi, doğumdan önce 8 hafta ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftaya çıkarılmış; çoğul gebeliklerde doğum öncesi izne 2 hafta daha eklenmesi ne ve bu sürelerin hekim raporu ile uzatılabilmesine olanak tanınmıştır.

Kadın memurun isterse sağlık durumu uygun olduğu takdirde doktorun onayı ile doğumdan önceki 3 haftaya kadar çalışabilmesi ve çalıştığı sürenin doğum sonrası iznine eklenebilmesi öngörülmüştür.

Kadın memurlara, bir yaşına kadar çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilmesi ve kadın memurların bu iznin kullanımında saat seçme hakkının bulunması hükme bağlanmıştır.

Madde 2. - Kanun Teklifimizin bu maddesiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 108 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, aylıksız izin hakkının bu kanun teklifinin 1 inci maddesiyle değiştirilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin (A) bendinde belirtilen izin sürelerinin bitiminden sonra başlayacağını göstermek için gerekli değişiklik yapılmıştır. Diğer taraftan 104 üncü maddenin (A) bendinde belirtilen izin sürelerinin bitiminde kadın memura isteği üzerine 12 aya kadar izin verileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 3. - Yürürlük maddesidir.

Madde 4. - Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Gülseren Topuz

İstanbul

Reyhan Balandı

Afyon

Taner Yıldız

Kayseri

Zeynep Karahan Uslu

İstanbul

Vahit Kiler

Bitlis

Tevhit Karakaya

Erzincan

Fatma Şahin

Gaziantep

A. Semiha Öyüş

Aydın

M. Altan Karapaşaoğlu

Bursa

Halide İncekara

İstanbul

GEREKÇE

Tüm dünya ülkelerinin olduğu gibi ülkemizin de en büyük zenginliği insan kaynağıdır. İnsan kaynağını iyi kullanamayan bir toplumun ilerlemesi, gelişme hedeflerini tutturması olanaksızdır. Bu açıdan ülke nüfusunun % 50'sini oluşturan kadınlarımızın çalışma hayatına katılımlarını arttıracak, kolaylaştıracak tüm önlemlerin alınması ülkemizin hak ettiği sosyal gelişmişlik seviyesine ulaşmasını sağlayacak önemli bir aşamadır.

Bu açıdan kamu personeli olarak görev yapan kadın çalışanların doğum izinlerinin artırılması kadın ve erkek çalışanlar arasındaki oransal uçurumun azalmasına katkıda bulunacak, iş yaşamına katılımı motive edecektir.

Getirilen düzenleme Avrupa Birliği yasal direktiflerine ve Türkiye'nin de 1985 yılında taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesiyle kadınlara tanınan annelik haklarıyla paralellik arz etmektedir.

Keza AB üye ülkelerindeki standartlarla uyumlu olarak 4857 Sayılı İş Kanununun Analık Halinde Çalışma ve Süt İzni başlıklı 74. maddesiyle özel sektörde çalışan kadınlara sunulan annelik haklarını kullanma olanaklarının devlet memuru kadınlara da temin edilmesi, eşitlik ve adalet ilkelerinin bir gereğidir.

Doğum yapan kadınların bu sürelerin bitiminden sonra 657 Sayılı Kanunun 108 inci maddesinde görülen 12 aylık ücretsiz izin kullanma hakları da mevcuttur.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ZEYNEP KARAHAN USLU VE
9 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ
**DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. - 14.7.1965 tarihli ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü Maddesinin (A) Bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A) Kadın memura doğum yapmasından önce 8 hafta ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süreyle izin verilir. Çoğul gebelik halinde doğumdan önceki sekiz haftalık izin süresine iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, hekim onayı ile kadın memur isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın memurun çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.

Yukarıda öngörülen süreler memurun sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse hekim raporu ile artırılabilir.

Kadın memurlara bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin günün hangi saatleri arasında ve nasıl kullanılacağını memur kendisi belirler.”

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

2.7.2004

Esas No. : 2/211, 2/221

Karar No : 93

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ankara Milletvekili Oya Araslı ve 10 milletvekili tarafından hazırlanarak 2.12.2003 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 8.12.2003 tarihinde Komisyonumuza havale edilen (2/211) esas numaralı "657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi" ile İstanbul Milletvekili Zeynep Karahan Uslu ve 9 milletvekili tarafından hazırlanarak 10.12.2003 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 29.12.2003 tarihinde Komisyonumuza havale edilen (2/221) esas numaralı "Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" Komisyonumuzun 30.6.2004 tarihinde Hükümeti temsilen Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ ile Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcileri ile Teklif sahiplerinin katılımlarıyla yapmış olduğu 63 üncü birleşimde aynı mahiyette olmaları nedeniyle İttüzüğün 35 inci maddesi uyarınca birleştirilmiş ve görüşmelerde (2/211) esas numaralı Kanun Teklifi esas alınmıştır.

Bilindiği gibi, ülkelerin en büyük zenginliği insan kaynağıdır. Bir toplumun ilerlemesi, çağın gereklerini yerine getirmesi ve gelişme hedeflerini tutturması da insan kaynağını iyi kullanmasına bağlıdır. Bu açıdan ülkemizin hak ettiği sosyal gelişmişlik seviyesine ulaşması, ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınlarımızın çalışma hayatına katılımlarını artıracak ve kolaylaştıracak önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde iş yaşamına katılan ve hamilelik ve doğum nedeniyle görevlerini sürdürmekte güçlüklerle karşılaşan kadın çalışanların doğum öncesi ve doğum sonrası izinlerinin artırılması, kadınların çalışma hayatına katılımını teşvik edecektir. Kadınlarımızın annelik görevini, sağlıklarını ve iş olanaklarını kaybetmeden sürdürebilmelerini sağlayabilmek için bu özel dönemlerinde yeterince korunmaları gerekmektedir. Ancak yürürlükteki mevzuat, memur kadınlar bakımından bu korumayı, özellikle doğum öncesi ve sonrasında izinler bağlamında, çağdaş gelişmiş ülkelere paralel biçimde sağlayamamaktadır.

Avrupa Birliği yasal direktifleriyle ve Türkiye'nin 1985 yılında taraf olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesiyle, çalışan kadınlara tanınan annelik haklarıyla paralellik arz edecek düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.

Nitekim 4857 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesiyle özel sektörde çalışan kadınlara sağlanan hakların Devlet memuru olan kadınlara da sağlanması, eşitlik ve adalet ilkelerinin bir gereğidir. Bu bağlamda kadın memurların doğum öncesi ve sonrasında izinlerinde de İş Kanununa paralel ve çağdaş ülkelerdeki ölçütlere uygun bir düzenleme ortaya konulması gerekmektedir.

Teklifler ve gerekçeleri incelendiğinde;

- Kadın memurların doğum öncesi ve sonrası aylıklı izin süresinin doğumdan önce sekiz hafta ve doğumdan sonra da sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı haftaya çıkarılmasının,
- Çoğul gebeliklerde doğum öncesi izne iki hafta daha eklenmesinin,
- Kadın memurun sağlık durumunun uygun olması durumunda doktor onayı ile doğumdan önceki üç haftaya kadar çalışabilmesinin ve çalıştığı sürenin doğum sonrası iznine eklenmesinin, bu sürelerin memurun sağlık durumuna göre doktor raporu ile artırılabilmesinin,

- Süt izninin hangi saatlerde kullanılacağı konusunda kadın memura takdir hakkı tanınmasının,
- İzin sürelerinin bitiminde kadın memura isteği üzerine oniki aya kadar aylıksız izin verilmesinin,

Öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda tekliflerin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Kadın iş gücünün Türkiye'nin çalışma yaşamına katılım oranının, oldukça düşük seyretmekte olduğu, annelik görevini yerine getirmenin bu durumda etkili olduğu, doğum yapan çalışan kadınların ya çalışma yaşamına dönmediği ya da çalışma yaşamını güçlüklerle yürüttükleri,

- Kadınların doğum öncesi ve sonrasında ezilmemesi gerektiği ve kadınlara çağdaş ülkelerde olduğu gibi aylıklı veya ücretli izin verilmesi gerektiği,

- Türkiye'nin bu konuda AB ülkelerinin oldukça gerisinde kaldığı, İş Kanununda bu uyumsuzluğun giderildiği, ancak Devlet memuru olan kadınlar açısından devam ettiği,

- AB ülkelerinde işçi-memur ayrımının olmadığı, doğum izni konusundaki bu farklılığın giderilmesi gerektiği,

- Toplumun ihtiyaçları çerçevesinde kadınların çalışma hayatına katılımını kolaylaştırarak, ev ve iş yaşamı arasında sıkışıp kalmalarını engelleyecek tedbirlere ihtiyaç bulunduğu,

- ILO Sözleşmesinde 14 hafta olan ücretli doğum izninin, tekliflerle AB ortalamasına uygun olarak 16 haftaya çıkarılmasının öngörüldüğü, bu sürenin hem bebeğin sağlığı hem de anneler için önemli olduğu,

- Kanunlar ne kadar mükemmel olursa olsun önemli olan unsurun uygulama olduğu, istatistiklerin kadınların işgücü piyasasından süratle ayrıldığını gösterdiği, kamuda işleyen kuralların ve hâkim olan anlayışın özel sektörde de yaygınlaşması gerektiği,

- Tüm çağdaş ülkelerde uygulanmakta olan pozitif ayrımcılık hükümlerinin oluşturulması ve çağdaşlığın bir gereği olarak uygulanması gerektiği,

Şeklindeki görüş ve eleştirileri takiben Hükümet adına yapılan açıklamalarda;

- Tekliflerin çok olumlu olduğu ve düzenleme ihtiyacı bulunan bir sorunu çözdüğü,

- Hükümet olarak da anne ve çocuk sağlığına önem verildiği, bebeklerin anne sütüyle beslenmesinin yaygınlaştırılması konusunda bir çalışma yürütüldüğü, bebeklerin ilk 6 ay boyunca yalnızca anne sütüyle beslenmesi üzerinde hassasiyetle durulduğu ve bu konudaki toplumsal bilincin artırılması ve yaygınlaştırılmasının amaçlandığı,

İfade edilmiştir.

Tekliflerin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından teklifler ve gerekçeleri Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Esas alınan Teklifin;

- Çerçeve 1 inci maddesi; madde çerçevesinin, kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla ve metnin, Kanundaki dil birliğinin korunması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Çerçeve 2 nci maddesi; madde çerçevesinin, kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 3 ve 4 üncü maddeleri aynen,

Kabul edilmiştir.

Ayrıca, Teklifin başlığı redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Sait Açıba</i>	<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Sabahattin Yıldız</i>
Afyon	Bursa	Muş
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mehmet Sekmen</i>	<i>Mahmut Göksu</i>	<i>Mehmet Melik Özmen</i>
İstanbul	Adıyaman	Ağrı
Üye	Üye	Üye
<i>Ruhi Açıkgöz</i>	<i>Mehmet Zekai Özcan</i>	<i>Yakup Kepenek</i>
Aksaray	Ankara	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Kaptan</i>	<i>Mehmet Mesut Özakcan</i>	<i>Ali Osman Sali</i>
Antalya	Aydın	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Kemal Deveciler</i>	<i>Ömer Abuşoğlu</i>	<i>Mustafa Zeydan</i>
Balıkesir	Gaziantep	Hakkâri
Üye	Üye	Üye
<i>M. Emin Murat Bilgiç</i>	<i>Birgen Keleş</i>	<i>Ali Kemal Kumkumoğlu</i>
Isparta	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Kemal Kılıçdaroğlu</i>	<i>M. Mustafa Açıkalın</i>	<i>Bülent Baratalı</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Y. Selahattin Beyribey</i>	<i>Taner Yıldız</i>
Karabük	Kars	Kayseri
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Ünalı</i>	<i>Ali Er</i>	<i>Gürol Ergin</i>
Konya	Mersin	Muğla
Üye	Üye	Üye
<i>Kazım Türkmen</i>	<i>Abdülkadir Kart</i>	<i>Erol Aslan Cebeci</i>
Ordu	Rize	Sakarya
Üye	Üye	Üye
<i>Enis Tütüncü</i>	<i>Faruk Nafiz Özak</i>	<i>Mehmet Akif Hamzaçebi</i>
Tekirdağ	Trabzon	Trabzon
	Üye	
	<i>Osman Coşkunoğlu</i>	
	Uşak	

ANKARA MİLLETVEKİLİ OYA ARASLI
VE 10 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A) Kadın memura doğum yapmasından önce 8 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süre ile aylıklı izin verilir. Çoğul gebelik halinde, doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın memur isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın memurun çalıştığı süreler, doğum sonrası sürelerle eklenir. Yukarıda öngörülen süreler kadın memurun sağlık durumuna göre hekim raporunda belirlenecek miktarda uzatılabilir. Kadın memurlara, bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin kullanımında annenin saat seçimi hakkı vardır.”

MADDE 2. - 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 108 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Doğum yapan memurlara istekleri halinde 104 üncü maddenin (A) bendinde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren 12 aya kadar aylıksız izin verilir.”

MADDE 3. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104 üncü maddesinin değişik (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Memura doğum yapmasından önce 8 hafta ve doğum yaptığı tarihten itibaren 8 hafta olmak üzere toplam 16 hafta süre ile aylıklı izin verilir. Çoğul gebelik halinde, doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak sağlık durumu uygun olduğu takdirde, tabibin onayı ile memur isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, memurun çalıştığı süreler, doğum sonrası sürelerle eklenir. Yukarıda öngörülen süreler memurun sağlık durumuna göre tabip raporunda belirlenecek miktarda uzatılabilir. Memurlara, bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izninin kullanımında annenin saat seçimi hakkı vardır.

MADDE 2. - Devlet Memurları Kanununun değişik 108 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Doğum yapan memurlara istekleri halinde 104 üncü maddenin (A) bendinde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren 12 aya kadar aylıksız izin verilir.

MADDE 3. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

